

КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЯРОСЛАВА БАРНИЧА)

приймних сімей / Н.М. Комарова, Г.М. Бевз, Л.С. Волинець. – К.: Український інститут соціальних досліджень, 1999. – 103 с.

6. Приймна сім'я: методика створення і соціального супроводу: Науково-методичний посібник / Г.М. Бевз, В.О. Кузьмінський, О.І. Нескучаєва. – К., 2003. – С. 6 – 7, 30 – 35.

7. Приймна сім'я: оцінка ефективності опіки (методичні рекомендації для соціальних працівників) / О.О. Яременко, Н.М. Комарова,

Г.М. Бевз, Л.С. Волинець. – К.: Український інститут соціальних досліджень, 2000. – 78 с.

8. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями. навчально-методичний посібник для соціальних працівників і соціальних педагогів / За ред. Капської А.Й. – К.: ДЦССМ, 2003. – 168 с.

9. Холостова Е.И. Соціальна реабілітація. Учебное пособие. – М., 2002.

Людмир Філоненко, кандидат педагогічних наук, доцент

Дрогобицького державного педагогічного університету

ім. І. Я. Франка

член Національної спілки композиторів України

КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЯРОСЛАВА БАРНИЧА)

У статті аналізується композиторська, театральна, хорова й музично-громадська діяльність Ярослава Барнича (1896 – 1967), а також її значення в еволюції української музичної культури.

Постановка проблеми. Як скравим представником української музичної культури ХХ століття є Ярослав Барнич (1896 – 1967), який все своє життя присвятив служінню мистецтву та рідній культурі. Творча постать митця вражає своєю неординарністю та глибиною, адже він був не тільки видатним композитором та педагогом, але й талановитим диригентом і музично-громадським діячем. На сьогоднішній день його життя та творчість ще недостатньо вивчені й маловідомі широкому загалу, оскільки більшість його композицій було знищено, а окремі, такі, як “Гуцулка Ксеня” – привласнені іншим автором.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лише завдяки окремим науковцям, музикознавцям й краєзнавцям вдалося частково дослідити творчий доробок Ярослава Барнича, який зайняв належне місце в еволюції українського музичного мистецтва. Відомості про композитора подані в працях Осипа Гайського [5], Петра Медведика [6], Степана Пушика [7], Валер'яна Ревуцького [8], Степана Стельмашука [10], Людомира Філоненка [11], Ореста Яцківа [13] та ін.

Метою статті є визначити місце Ярослава Барнича в еволюції української музичної культури, дослідити діяльність композитора в театрах Західної України, хорову й музично-громадську роботу в США, а також віднайти маловідомі матеріали в архівах й приватних книгозбірнях, які

стосуються його життя та творчості.

Виклад основного матеріалу. Митець народився в селі Балинцях біля Коломиї (тепер Снятинського району Івано-Франківської області) 30 вересня 1896 року в сім'ї директора школи. Вирішальний вплив на формування майбутнього композитора мав його батько Василь, ініціатор культурно-громадського життя, особисто знайомий з Миколою Лисенком.

Перші кроки на ниві музики Ярослав Барнич зробив, ще навчаючись у Коломиїській гімназії (1906 – 1914). Тут він організовує камерний оркестр із своїх товаришів. А першим твором, яким диригував молодий маестро, була „Наталка Полтавка” Миколи Лисенка. Одночасно він вчиться гри на скрипці у відомого коломиїського педагога Й. Шнабеля. У цей час Я. Барнич робить і перші композиторські спроби (“Під сумну годину”: Думка і коломийка для фортепіано ля-мінор “Oblitus...”: Вальс до-мінор для фортепіано, “Allegro vivace” для фортепіано соль-мінор, “Забутий”: Вальс соль-мінор для скрипки соло, другий варіант для кларнету, “Згадка-туга”: Вальс ре-мінор для фортепіано).

Після початку Першої світової війни, у 1914 році, Я. Барнич добровольцем вступає до лав Українських Січових Стрільців. Волею обставин, у жовтні 1915 року успішно закінчує гімназію у Відні. Не забуває і про музичну творчість: разом

КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЯРОСЛАВА БАРНИЧА)

з Михайлом Гайворонським організовує смичковий квартет УСС, до складу якого входили ще Антін Баландюк та Роман Лесик. Тривалий час працює у Львові диригентом театру “Української бесіди” (1916 – 1919, 1921 – 1924). Саме тоді в театрі “Бесіда” зібралось гроно талановитих акторів, таких як Катерина Рубчак, Василь Коссак, Амвросій Нижанківський та інші. Згодом приходять ще й режисери Михайло Онуфрак, Йосип Гірняк, актори Іван Рубчак, Євген Коханенко. За короткий час було поставлено “Хату за селом”, “Гриця”, “Наталку Полтавку”, “Катерину”. Бував він і з гастрольними поїздками на наших теренах ще з 1917 року.

Так, у Дрогобичі, в кінотеатрі “Олімпія”, за участю Ярослава Барнича було поставлено “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського (13 листопада 1917), “Хмару” О. Суходольського (14 листопада 1917), “За двома зайцями” (15 листопада 1917), “Весілля при ліхтарях” Ж. Оффенбаха й “Заручини по смерті” С. Паливоди-Карпенка (8 січня 1918), “Ой, не ходи, Грицю” М. Старицького (14 січня 1918), “Катерину” М. Аркаса (15 січня 1918), “Невольника” М. Кропивницького (16 січня 1918), “Наталку Полтавку” І. Котляревського (17 січня 1918), “Вогні Іванової ночі” Г. Зудермана (22 січня 1918), “Вій” М. Кропивницького (9 квітня 1918), “Мартина Борулю” І. Карпенка-Карого (10 квітня 1918), “Куму Марту” О. Шатковського (11 квітня 1918), “Степовий гість” Б. Грінченка (12 квітня 1918) та “Паливода VIII століття” І. Карпенка-Карого (13 квітня 1918).

У Калуші, в приміщенні товариства “Сокіл-Батько” – “Ой, не ходи, Грицю” М. Старицького (27 червня 1917), “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського (29 червня 1917), “Наталку Полтавку” І. Котляревського (29 червня 1917) й “Катерину” М. Аркаса (30 червня 1917).

У Бориславі – “Ой, не ходи, Грицю” М. Старицького (4 лютого 1918) й “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського (5 лютого 1918). Ще дві вистави було поставлено в 1917 році.

У Стрию, в приміщенні Народного Дому – “Запорозький клад” К. Ванченка-Писанецького (25 серпня 1917), “Хмару” О. Суходольського (21 грудня 1917), “Мартина Борулю” І. Карпенка-Карого (14 лютого 1918), “Наталку Полтавку” І. Котляревського (15 лютого 1918), “Ой, не ходи, Грицю” М. Старицького (28 лютого 1918), “Невольника” М. Кропивницького (1 березня 1918), “12 дочок на відданню” М. Кропивницького (8 березня 1918), “Чорноморці” М. Старицького (26 березня 1918), “Нещасне кохання” Л. Манька

(27 березня 1918), “Вій” М. Кропивницького (16 квітня 1918) й “Мірене Ефрос” Я. Гордіни (20 червня 1918).

У Перемишлі, в приміщенні Народного Дому – “Вогні Іванової ночі” Г. Зудермана (6 листопада 1917), “Вій” М. Кропивницького (18 квітня 1918) і “Гальку” С. Монюшки (19 квітня 1918) [3].

Згодом, протягом 1921 – 1923 років, Ярослав Барнич з театром товариства “Українська Бесіда” в співдружності з Олександром Загаровим і Йосипом Стадником гастролує містами Бойківщини (Стрий, Перемишль, Самбір, Дрогобич, Трускавець, Калуш, Борислав, Болехів, Яворів, Комарно).

Поряд з шедеврами світового мистецтва (“Циганський барон” Й. Штрауса, “Примари” Г. Ібсена, “Тартюф” Ж.-Б. Мольєра, “Галька” С. Монюшки, “Циганська любов” Ф. Легара, “Продана наречена” Б. Сметани, “Барон Кіммель” В. Колло, “Мірандоліна” К. Гольдоні, “Міреле Ефрос” Я. Гордіни, “Троянда Стамбулу” Л. Фалля та ін.), глядачеві запропоновано перлини української класики (“Катерина” М. Аркаса, “Закон”, “Гріх” й “Брехня” В. Винниченка, “Ой, не ходи, Грицю” М. Старицького, “Перехитрили” М. Кропивницького, “Страшна помста” С. Черкасенка, “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського та ін.).

Наприкінці 1923 року Я. Барнич гастролує в Турції, де було поставлено “Троянду Стамбулу” Л. Фалля (24 листопада, 1923), “Ой, не ходи, Грицю” М. Старицького (25 листопада 1923), “Жидівку” Ж.-Ф. Галеві (26 листопада 1923) й “Уріель Акоста” К. Гуцкова (27 листопада 1923). А з 1 січня 1924 року композитор став музичним керівником “Українського театру” під дирекцією І. Когутяка.

Паралельно Я. Барнич навчається у Вищому музичному інституті імені Миколи Лисенка у Львові, де опановує диригування та гру на скрипці в професора Е. Зуни, а гармонію й теоретичні предмети – у видатного музиканта В. Барвінського. Тоді ж записується слухачем на філософський факультет Львівського університету. В 1924 році складає педагогічний іспит з музики і співу з відзнакою у Вищому музичному інституті імені Миколи Лисенка, після чого його призначають музичним керівником і диригентом Українського державного театру товариства “Просвіта” в Ужгороді (1925 – 1926). У цей час він виїжджає до Берліна, де поглиблює знання з диригування на курсах “Стерншес Консерваторіум” у класі професора Вільгельма Гросса.

З 1927 до 1929 рр. Я. Барнич працює в Самборі

КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЯРОСЛАВА БАРНИЧА)

вчителем музики в жіночій Учительській семінарії “Рідної школи”, організує філіал Музичного інституту імені Миколи Лисенка, диригує хором “Самбірського Бояну”.

“Повернувшись до Галичини, застав там кілька українських театрів, – згадує Ярослав Барнич, – але всі вони ледве животіли й боролися із злиднями. Тому я прийняв посаду вчителя музики в учительській семінарії Рідної Школи в Самборі, де зорганізував також і Музичний інститут імені Миколи Лисенка” [2].

У семінарії він активно працює з Іваном Филипчаком, Михайлом Скориком (батьком Мирослава Скорика), Антіном Княжинським, Теодором Біленьким та іншими видатними педагогами і громадськими діячами. Ярослав Барнич як талановитий музикант подає ідею Василю Барвінському (директору Вищого музичного інституту ім. М.Лисенка) створення в Самборі, після Стрия і Дрогобича, філії цього Інституту. І в 1928 році такий філіал було відкрито. Найімовірніше він знаходився на вулиці Шопена 1, в приміщенні кінотеатру.

Ярослав Барнич також диригує хором “Самбірського Бояну”, який активно функціонував у місті. Перший виступ “Бояну” відбувся в центрі Самбора на храмово свято Успення Пресвятої Богородиці 28 серпня 1928 року. Надалі, після виїзду митця з Самбора в 1929 році, хором “Боян” керували Юліан Нижанківський, Микола Зінюк й Максиміліан Магурський.

Наголосимо, що композитор плідно працює у філіалі Вищого музичного інституту імені Миколи Лисенка, про що дізнаємося із публікації Василя Барвінського в газеті “Діло” за 1929 рік, присвяченої першим роковинам філії постановкою оперети Й.Штрауса “Циганський барон” під керівництвом Ярослава Барнича. Вважаємо доцільним подати цю статтю без скорочень й редакційних виправлень:

“Музичний інститут ім. Лисенка в Самборі може сміло повелічатися виставою “Циганського Барона”, яку дав 17. ц.м. Це гарна подія в житті інституту. Про запрошених п. С.Стадникову і п[ана] Рубчака зайве й писати, бо вони відомі особистості нашого театрального життя. П[ана] Рубчака в ролі торговця Кальмана Жупана знає чи не кожне містечко Галичини і Закарпаття. Ця роль, як і кільконачать інших, креованих ним, невіддільно зв’язані з його акторською кар’єрою. Вечір, який пройшов симпатично від початку до кінця, зазначився передосім виступом старших Ю.Нижанковського (в ролі графа Гомоная) і п[ана] радн[ика] Пегровського (в ролі Конте Карнеро, комісара моральності). Їх виступ був сенсацією

дня в Самборі. З їх виступом зросла повага і гармонійність дії. Незвичайно симпатично представився адв[окат] д-р Кіцла в ролі Шандора Барінкая. З-поміж решти виступаючих належить вирижнити п[ані] Барничеву, п-ну Коберську і п-ну Стечкевичівну. Поголосу п-ни Стечкевичівної повели її на велику сцену: бо прикмети голосу у неї незвичайні. Бурю оплесків збирало заслужено двоє танцюристів: пп. Маланівна і Менцінський; ентузіазм публіки примусив їх повторити танець. – Артистичний провід вистави лежав у руках диригента п[ана] проф[професора] Я.Барнича, в якого заслугу треба й вписати музичну частину вистави” [1].

Незважаючи на важкі побутові умови й скрупне матеріальне становище, Ярослав Барнич разом із дружиною Ярославою створює й очолює аматорський театр. І вже впродовж короткого часу в Самборі були поставлені такі класичні твори як “Запорожець за Дунаєм”, “Чорноморці”, “Циганський барон”, “Баядерка” та інші. На ці вистави він і його дружина запрошували знайомих акторів зі Львова Софію Стадникову, Івана Рубчака, Івана Даньчака, Амвросія Нижанківського та ін. І хоч Ярослав Барнич наприкінці 1929 року переїхав на роботу до Станиславова, театр успішно працював ще рік, поки в Самборі залишалася його дружина. Власне, в цей час у місті відбувся бурхливий розквіт театрального мистецтва. Музично-просвітницька діяльність Ярослава Барнича в Самборі хоч і не була тривалою, але залишила великий спадок. Про нього знають, його пам’ятають, а це найвища нагорода, яку отримав митець.

У Станиславові композитор працює в семінарії сестер Василянок, жіночій гімназії УПТ, державній українській чоловічій гімназії, Музичному інституті імені Миколи Лисенка, державному Музичному інституті імені Станіслава Монюшка, Польській вищій школі імені Фридеріка Шопена, диригує хором “Боян”. З 1932 року він викладає історію музики і співу в Станиславській Духовній Семінарії, а в 1939 році його призначають музичним керівником обласного театру імені Івана Франка в Станиславові й диригентом симфонічного оркестру в державній філармонії. Через рік – створює Гуцульський ансамбль пісні і танцю.

Що ж стосується композиторської творчості Я.Барнича Станиславівського періоду (1929 – 1941), то в цей час були написані всі популярні пісні-танго: “Ох, соловію” (1932), “Чи тямийш?” (1932), “Гуцулка Ксеня” (1932 – 33), “Ще раз...” та інші. Нагадаємо, що тривалий час “Гуцулка Ксеня” безпідставно приписувалася Р.Савицькому

КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЯРОСЛАВА БАРНИЧА)

(не відомому піаністові, а його однофамільцеві – самодіяльному композиторові зі Стрийщини). Але сьогодні історичну справедливість вдалося відновити, завдяки вільному користуванню документальними матеріалами спецфондів, архівів, які стали доступними для широкого загалу, а також при допомозі спогадів сучасників Ярослава Барнича як з України, так і з-за її меж (США, Канади). В 30-і роки з'явилися й усі оперети композитора “Дівча з Маслосоюзу” (1932), “Шаріка” (1934), “Пригода в Черчі” (1936), “Туцулка Ксеня” (1938).

В 1941 – 1944 роках Я.Барнич займає посаду диригента Львівського оперного театру. З його участю поставлено оперу “Продана наречена” Б.Сметани, музично-драматичну сцену до “Назара Стодолі”, “Вечорниці” П.Ніщинського, “Ка-мінний господар” Б.Кудрика, балети “Мрії старого композитора” Й.Штрауса, “Пер-Гюнт” Е.Гріга, оперети “Циганський барон”, “Лили” Й.Штрауса, “Циганське кохання” й “Паганіні” Ф.Легара, “Пташник з Тіролю” К.Целлера та ін.

В 1944 році, як і значна кількість талановитої мистецької інтелігенції Західної України, композитор змушений по-кинути батьківщину і виїхати за кордон: спочатку до Німеччини (1944 – 1949), а пізніше до США, де жив і працював у Філадельфії (1949). Потім – переїжджає до Лорейну, а згодом й до Клівленду (штат Огайо). У 1952 році в Нью-Йорку створюється Український Музичний Інститут, а в одній із філій – у містах Клівленді і Лорейні працює Я.Барнич, де викладає гру на скрипці та теоретичні предмети.

На початку 1950-их років він створив хори “Гомін” та “Український Народний хор ООЧСУ”, які згодом об'єднав й назвав Український хор імені Тараса Шевченка (Клівленд, США). Впродовж 15-ти років (1951 – 1966) Ярослав Барнич працював художнім керівником та диригентом цього неординарного колективу й провів з ним понад 100 великих імпрез (концертних виступів та сценічних постановок). На думку музикознавця Ангіна Рудницького, це був один з кращих колективів у США [9]. А 8 липня 1961 року професор Я.Барнич виїжджає до Канади підготувати хор до виступу на відкритті пам'ятника Тарасу Шевченкові в Вінніпезі. Триста співаків і 80 музикантів Вінніпегзького симфонічного оркестру дають такий успішний концерт, що міська управа присуджує Я.Барничеві звання Почесного Громадянина Міста [11].

На основі документальних матеріалів та спогадів сучасників митця, окремих публікацій й віднайдених програм подаємо хронологію

основних виступів Українського хору імені Тараса Шевченка під орудою Ярослава Барнича:

1. Прем'єра “Вечорниць” П.Ніщинського до драми Т.Шевченка “Назар Стодола” (Народний дім у Клівленді, режисер О.Урбанський, солісти О.Руденська і С.Гуменюк, 1 квітня 1951 року).

2. П.Ніщинський “Вечорниці” (10 травня 1952 року).

3. Участь у “Міжнародному фестивалі” (Клівленд, Мюзік-Гол). Хор нагороджено Почесною грамотою щоденника “Клівленд Прес” (10 лютого 1952 року).

4. Постановка в Клівленді опери С.Гулака-Артемівського “Запорожець за Дунаєм” (13 квітня 1952 року).

5. Вечір українського фольклору (Клівленд, Мюзік-Гол, 15 вересня 1953 року).

6. Виступ на святкуванні конгресмена Майкла Фігена і 150-ти річчя міста Лорейн (Огайо, 28 вересня 1953 року).

7. Вечір українського фольклору (Клівленд, Мюзік-Гол, 15 листопада 1953 року).

8. Концерт української музики на телевізійній станції Клівленду (23 лютого 1953 року).

9. До 100-річчя увічнення пам'яті Тараса Шевченка поставлено М.Вербицького “Заповіт” й М.Лисенка “Б'ють пороги” (19 березня 1961 року).

10. Ярослав Барнич офіційно об'єднав хори “Гомін” і “Український Народний хор ООЧСУ”, назвавши новоутворений колектив “Український хор імені Тараса Шевченка”. Протягом тривалого часу під цією назвою хор на березневих імпрезах (фестивалях) виконував М.Лисенка “Б'ють пороги”, Д.Січинського “Лічу в неволі”, Л.Ревуцького “Хустину” (26 березня 1961 року).

11. До 100-річчя від дня створення опери С.Гулака-Артемівського “Запорожець за Дунаєм” цей шедевр було поставлено Я.Барничем у Філадельфії (9 листопада) та Нью-Йорку (10 листопада), а також згодом у Клівленді, Детройті й Рочестері. Розпочинається підготовка до розучення Я.Барничем “Шаріки”, а також оригінальних хорів М.Леонтовича “Льодолом” та “Літні тони” (9 листопада 1963 року).

12. Прем'єра опери М.Аркаса “Катерина” (поставлена в співдружності з симфонічним оркестром м.Парми в Клівленді, солісти Шарлота Баранська, Василь Мельничин). Радіостанція “Голос Америки” транслювала цю оперу в Україну (14 березня 1965 року).

13. Вшанування Блаженнішого Патріарха Йосифа Сліпого з нагоди піднесення його до чину кардинала (Клівленд). Виконано твори Д.Січинського, Д.Бортнянського, Я.Барнича в

КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЯРОСЛАВА БАРНИЧА)

супроводі симфонічного оркестру (30 травня 1965 року).

14. Український хор імені Тараса Шевченка дав концерт в залі Мессей-Гол з Торонтським симфонічним оркестром (Канада). Після закінчення імпрези 2500 українців повставали з місць і зробили довготривалі оплески для Ярослава Барнича (24 жовтня 1965 року).

15. Постановка разом з Симфонічним оркестром м. Детройту (Мічиган) опери С.Гулака-Артемівського “Запорожця за Дунаєм” і музичної сцени П.Ніщинського “Вечорниць” (було залучено 1700 українців Детройту, 21 листопада 1965 року).

16. Розпочинає підготовку концерту з творів М.Леонтовича. Готові були “Чорноморці” й власні оперети “Гуцулка Ксеня” та “Шаріка” (Весна 1966 року). Однак важка недуга не дозволила здійснити цих задумів. За даними преси можемо констатувати, що з 1963 до 1965 років у виступах клівлендського ансамблю Я.Барнича взяло участь 12500 учасників.

17. Вшанування Я.Барнича Ювілеєм Золотої Батути, 50 років творчої діяльності, 70 років від дня народження й 15 років від дня заснування Хору імені Тараса Шевченка (Клівленд, 23 квітня 1966 року).

18. Ярослав Барнич склав повноваження з посади диригента Хору імені Тараса Шевченка. Його заповітом було *“забезпечити дальше існування хору імені Тараса Шевченка, який є твором його життя, щоб далі творити безперерійно вартості української культури й закріплювати любов до української музики і пісні в серцях нашої молоді”* (Грудень 1966 року).

Залюбки Ярослав Барнич залучав до концертів й постановок солістів зі США та Канади Орису Руденську, Софію Гуменюк, Тамару Фаберовську, Віру Коссак, Наталію Носенко, Соню Сахно, Ію Мацюк, Оксану Бринь, Шарлоту Баранську, Марту Кокольську, Василя Мельничина, Яків Сідельника, Володимира Боднара, Петра Зеленого, Мирослава Скала-Старицького, Любомира Мацюка, Ігора Зайферта та ін. Незмінним головним режисером Клівлендського ансамблю була дружина композитора Ярослава Барнича (донька корифеїв української сцени Івана та Катерини Рубчаків). А душею й гордістю хору – головний секретар й архіваріус Софія Мельник-Бура.

Нагадаємо, що концертмейстерами Українського хору імені Тараса Шевченка в різні роки працювали Ірена Лончин-Винницька, Марія Грушкевич, Ірена Заячківська-Гаврилюк,

Мирослава Баслядинська та Оля Джуман. І, як справедливо зазначає відомий громадський діяч й сучасник митця Зенон Винницький в часописі “Вісті”, цей хор “завжди вірно служив українській громаді Клівленду, беручи участь у різних національних і релігійних святах”, а Ярослав Барнич й адміністрація колективу “з любов’ю до української музики, пісні і сцени дбають про те, щоб ділами їх рук могли пишатися наші внуки і тут, і в Україні” [4, 29]. Аналогічні прихильні відгуки були вміщені в таких авторитетних виданнях як “Свобода”, “Америка”, “Вісті”, “Гомін України”, “Новий шлях” та ін.

Не забував митець й про композиторську творчість. Так, з під його пера виходить симфонічна сюїта й мелодрама “Батурич”, низка хорових творів (“Львів” сл. Т.Курпіта, для чоловічого хору; “Поклін”, сл.Л.Мурович і “Досвіта”, сл. М.Підгірянки, для жіночого хору; “Ми йдемо на бій”, сл. Яра Славутича, для мішаного хору), дитячі п’єси для фор-тепіано (“Трембіта”, “Коник” та інші).

23 квітня 1966 року Я.Барничеві в урочистій обстановці було вручено почесну “Золоту батуту” – одну з найвагоміших нагород в українській діаспорі, виголошені поздоровлення Папи Римського (Павла VI) і кардинала Йосипа Сліпого. А кульмінацією вечора стала подія, яка зробила розголос на цілий світ, адже на ювілейному вечорі Я. Барнича було підписано декларацію в обороні передових літературних критиків в Україні Івана Дзюби й Івана Свіличного, що стали жертвами переслідувань московсько-імперіалістичного режиму.

Остання робота митця – п’єса-казка на три дії “Чародійна сопілка”. Твір не вдалося закінчити, адже 1 червня 1967 року Я. Барнич помер. На прохання його дружини, Ярослави Барнич текст “Чародійної сопілки” був дописаний Л.Полтавою, а музика – Б.Сарамагою та В.Овчаренком.

Висновки. У цій статті зроблено спробу визначити й проаналізувати місце Ярослава Барнича в еволюції української музичної культури, дослідити його композиторську, театральну, хорову й музично-громадську діяльність в Україні, Німеччині й США. У процесі наукового пошуку було виявлено низку маловідомих документальних матеріалів, афіш й світлин, що стосуються музично-театрального доробку композитора. Це стосується передусім періодів, коли Я.Барнич працював диригентом в театрі УСС (1916 – 1919), “Української Бесіди” (1921 – 1924), “Самбірського Бояну” (1927 – 1929), Львівського оперного театру під час німецької окупації (1941 – 1944), а також, коли він був художнім керівником і диригентом

СОЛОСПІВИ БОГДАНИ ФІЛЬЦ НА СЛОВА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В АСПЕКТІ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Українського хору імені Тараса Шевченка у Клівленді (США).

Творчість видатного українського музиканта, славного січового стрільця, впевнено повертається до слухача, щоб зайняти належне місце серед цінних надбань багатоманітної української культури.

1. Барвінський В. З Музичного інституту ім. Лисенка в Самборі / вистава "Циганського Барона" // Діло. – 1929. – Ч.19.

2. Барнич Я. Уривок із спогадів // Наш театр: Книга діячів українського театрального мистецтва (1915 – 1975) /Ред. О.Лисяк, Г.Лужницький та ін. – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1975. – Т.1. – С.662.

3. Боньковська О. Львівський театр товариства "Українська Бесіда" (1915 – 1924). – Львів: Літопис, 2003. – С.272 – 278.

4. Винницький З. На службі хорового й сценічного мистецтва (З нагоди ювілею Українського хору ім. Т.Шевченка у Клівленді) // Вісті (США). – 1966. – Ч.1.

5. Гайський О. Ярослав Барнич: життя та творчий шлях // Вісті (США). – 1966. – Ч.3.

6. Медведик П. Барнич Ярослав (Діячі

української музичної культури / матеріали до біо-бібліографічного словника) // Записки НТШ: праці музикознавчої комісії / Ред. О.Купчинський, Ю.Ясиновський. – Львів, 1993.

7. Пушик С. Про авторів пісень "Червоні маки" і "Гуцулка Ксеня" // Галичина. – 1995. – Ч.106 – 114.

8. Ревуцький В. В орбіті світового театру. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Видавництво М.П.Коць, 1995.

9. Рудницький А. Українська музика: Історико-критичний огляд. – Мюнхен: Дніпрова хвиля, 1963.

10. Стельмащук С. Спогади про Євгена Козака // Неділя. – 1994. – 4.21.

11. Філоненко Л. Ярослав Барнич: науково-популярний нарис про життя та творчість. – Дрогобич: Відродження, 1999.

12. Ярослав Барнич. Вибрані твори /Упор. Л.Філоненко. – Дрогобич: Коло, 2004.

13. Яцків О. Гуцулка Ксеня завше з нами // Просвіта. – 1 лютого 1997.

14. City of Cleveland Honoring Late Yaroslav Varnych // Svoboda. – 1967. – June 6.

15. Clevelanders to Honor Ukrainian Composer // Svoboda. – 1966. – April 16.

Євгенія Шуневич, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету
ім. І. Я. Франка

СОЛОСПІВИ БОГДАНИ ФІЛЬЦ НА СЛОВА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В АСПЕКТІ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Уданій статті аналізуються вокальні твори Богдани Фільц на слова Тараса Шевченка з метою впровадження їх до навчально-методичної і вокально-виконавської практики. Публікації подібного типу, на думку автора, допоможуть педагогам-вокалістам і студентам фахово і творчо інтерпретувати згадані твори.

Музична культура України II-ї пол. XX ст. – поч. XXI ст. – це яскраве і неординарне явище. На території нашої держави сформувались і плідно працюють як композиторські, так і виконавські школи, кожна з яких є самобутньою і значущою.

Чимало композиторів у своїй творчості спираються на національні, зокрема регіональні, музичні фольклорні джерела, знаходячи в них величезний потенціал і натхнення для власних композицій.

Серед них вирівняється постать Богдани Фільц, композиторська та музикознавча діяльність якої внесла яскраву сторінку в історію національної музичної культури. Публікуються фортепіанні, хорові твори композитора, збірники солоспівів на слова О.Олеся "Срібні струни" [9], Т.Шевченка "Наша дума, наша пісня" [7].

Актуальність проблеми. У зв'язку з тим, що велика частина вокальних творів Б.Фільц уже видана, і вони поступово виходять на концертну